

Forvaltning:
Familie og Beskæftigelse

Ansvarlig afdeling:

Børn og familieafdelingen

Pejlemærke i sundhedspolitik:

Lighed i sundhed

Anbefaling fra Forebyggelsespakke (Hvilken/nej):

Anbefalinger fra forebyggelsespakken
Overvægt

Forebyggelse af overvægt i dagtilbud

Forebyggelse af overvægt i skoler og fritidsordninger

Forebyggelse af overvægt på botilbud og samværs- og aktivitetstilbud

Sundhedsplejersken vejleder om sunde vaner i familier med børn i første leveår - aktie hos sundhedsplejen

Opsporing af førskolebørn med overvægt eller risiko for udvikling af overvægt

Opsporing af skolebørn med overvægt eller risiko for udvikling af overvægt

Tilbud til førskolebørn med moderat overvægt

Tilbud til skolebørn med moderat overvægt.

Tidshorizont:

Opstart: 2019

Fuldt implementeret: 2022

Se tidshorizont for hvert enkelt tiltag under beskrivelsen

Problemstilling:

"Der er social ulighed i forekomsten af moderat overvægt og i endnu højere grad i forekomsten af svær overvægt. Den sociale ulighed ses også blandt børn og unge. Fx er andelen af 11-15-årige med overvægt næsten fire gange højere i den laveste socialgruppe (15 procent) end i den højeste socialgruppe (4 procent), og forekomsten af overvægt er 21 procent blandt 4-14-årige, der har forældre med kort uddannelse, og 12 procent blandt 4-14-årige, der har forældre med lang uddannelse" (Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke Overvægt, 2018).

"Overvægt og især overvægt, hos børn har både fysiske og psykiske konsekvenser. I barndommen fylder psykosociale problemer mest, fx i form af mobning og drilleri, lavere selvværd og ringere livskvalitet. Hos børn med svær overvægt kan fysiske komplikationer, fx type 2 –diabetes, forhøjet blodtryk, ledsmerter, leverpåvirkninger og søvnapnø, opstå allerede i barndommen" (Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke Overvægt, 2018).

Svær overvægt i barndom og ungdom øger risikoen for svær overvægt resten af livet.

I Aalborg kommune ses i forhold til overvægt

- Overvægt hos børn – 10-11% overvægt ved indskoling. (Data fra Aalborg Sundhedspleje)
- Andelen af overvægtige er støt stigende ved udskoling – fra 14,5% for årgang 1997 til 19,5% for årgang 2002 (Sundhedsstyrelsen)

Medarbejdere på dagtilbudsområdet har tilkendegivet at overvægt er et følsomt emne, at tage op med forældrene og de oplever de mangler redskaber, gode metoder hertil.

Sunde mad og måltidsvaner har – i samspil med bl.a. fysisk aktivitet (se evt. særskilt indsats) – stor betydning for at fremme og bevare et godt helbred og for at forebygge overvægt, underernæring og livsstilsrelaterede sygdomme som hjerte-kar-sygdomme, type-2 – diabetes, visse kræftformer, knogleskørhed, muskel-og skeletsygdomme samt tab af funktionsevne. Sunde mad – og måltidsvaner spiller derudover en central rolle i forhold til tandsundheden (Forebyggelsespakke Mad og måltider, Sundhedsstyrelsen 2018).

Desværre viser tal i forhold til mad og måltidsvaner

- 33% af børnehavebørn spiser ikke grøntsager dagligt (Sundhedsprofil for børn og unge, Aalborg kommune 2017)
- Andelen af børn og unge, der generelt spiser sundt, falder med alderen. Blandt børnehavebørnene spiser 76% frugt hver dag og 67% spiser grøntsager hver dag. Allerede i 5. klasse er det kun halvdelen af børnene, der spiser frugt og grøntsager dagligt, og i 8. klasse gælder det kun hver tredje. (Sundhedsprofil for børn og unge, Aalborg kommune 2017)
- Selv om de fleste normalt spiser morgenmad, falder andelen også her med alderen. 8. klasse spiser 16% sjældent eller aldrig morgenmad, og yderligere 10% gør det kun nogle dage. (Sundhedsprofil for børn og unge, Aalborg kommune 2017)

I forhold til udsatte viser den nationale sundhedsprofil for udsatte at

- 30 % af de adspurgte aldrig eller sjældent spiser morgenmad. Blandt udsatte grupperne er andelen blandt dem der ikke spiser morgenmad størst blandt personer med et alkoholmisbrug (42%) og stofmisbrug (38%)(SUSY udsat 2017, Statens Institut for Folkesundhed)
- 11 % oplyser at de ikke får mad nok, fordi der ikke er råd. (SUSY udsat 2017, Statens Institut for Folkesundhed)
- Såfremt udsatte i Aalborg ligner førtidspensionister i sundhedstilstand, så er 33% svært overvægtige.

Beskrivelse af indsats (indhold):

7: Fortsat lokal omsætning af det fælles grundlag for mad og måltider i BFA samt forebyggelse af overvægt/undervægt i dagtilbud 0-6 år, fritidscentre samt bo og aktivitetstilbud

Medarbejderne medvirker til at forebygge vægtproblemer ved at understøtte sundere mad (jf. BFAs Fælles grundlag Mad og måltider), øge det fysiske aktivitetsniveau (jf. tidligere tiltag og nuværende styrket indsats) samt skabe kultur og omgivelser, der fremmer sunde madvaner og fysisk aktivitet. Ledelsen støtter medarbejderne i arbejdet med sundhedsfremme via et solidt vidensgrundlag og evt. kompetenceudvikling. Forældre, børn, unge og brugere kan med fordel inddrages i det sundhedsfremmende arbejde afhængig af om det er dagtilbud, fritidscenter, botilbud eller samværstilbud. I forhold til udsatte borgere undersøges evt. behov for særlige tiltag samt evt. samarbejdsmuligheder med Ældre og Handicap forvaltningen samt Sundheds og kulturforvaltningen. Opstart 2019 og forløb frem til 2022

8: Undersøge og vurdere muligheder for at igangsætte pilotprojekt sammen med SUN og skoleforvaltningen vedr. en eller flere af de centrale anbefalinger i forhold til overvægt, som kommunerne anbefales at have ekstra fokus på og hvor BFA har en aktie er:

- Sundhedsplejersken vejleder om sunde vaner i familier med børn i første leveår - aktie hos sundhedsplejen
- Opsporing af førskolebørn med overvægt eller risiko for udvikling af overvægt (aktie hos dagtilbud og dagplejen)
- Opsporing af skolebørn med overvægt eller risiko for udvikling af overvægt (- aktie hos fritidscentrene og skolesundhedsplejen)
- Tilbud til førskolebørn med moderat overvægt (samarbejdsaktie dagtilbud og sundhedsplejen)
- Tilbud til skolebørn med moderat overvægt. (samarbejdsaktie hos sundhedsplejen)

Opstart 2019 med forløb frem til 2022

Forventet resultat:

- Andel børn som er overvægtige ved indskolingen reduceres.
- Medarbejdere som deltager i evt. pilotprojekt omkring tidlig opsporing oplever sig klædt på til at arbejde med forebyggelse af overvægt på en ikke-stigmatiserende måde samt klædt på til at samarbejde med forældre og andre

aktører herom.

- Udsatte borgere bliver støttet i sundere mad og måltidsvaner

Målgruppe:

- Børn og forældre 0-6 årsområdet
- Børn 6-12 år – kontakt med skolesundhedsplejen
- Børn og unge i fritidscentrene
- Brugere af botilbud, samværs- og aktivitetstilbud

Aktører

- FB- BFA
- Sundhed og kulturforvaltningen
- Skoleforvaltningen
- Praktiserende læger
- Jordmødre
- Region Nordjylland
- Ældre og Handicapforvaltninger
- Omsorgstilbud og væresteder med driftsoverenskomst i BFA

Sammenhæng til eksisterende indsatser:

- Det fælles grundlag for mad og måltider – Børn og familieafdelingen
- Tilbud i Sundhed og Kulturforvaltningen - Vanebryderne
- Forløbsprogram for overvægtige børn, unge og overvægtige gravide, Den tværsektorielle Grundaftale 2015- 2018.

Jf. anbefalingerne i Forebyggelsespakken Mad og måltider rådgiver Sundhedsplejen om amning, mad og måltidsvaner, ligesom sundhedsplejen afholder samtaler med elever i skolen om mad og måltidsvaner.